

LBRIS

We know
books

CARTEA ROMÂNEASCĂ DE PROZĂ

Lucrurile
nu vor mai fi
niciodată
la fel

LUCIAN P.
PETRESCU

54. George Bacovia, „Cogito”, în volumul *Opera*, Editura Semne, București, 2006.
55. Croazieră nocturnă pe mare (trad. din lb. germană). Aluzie la *Cartea Roșie* de C.G. Jung.
56. Calea pentru ceea ce urmează (trad. din lb. germană, *Ibidem*).
57. David Hume, *A Treatise of Human Nature*, Clarendon Press, Oxford, 1896; traducerea fragmentului din lb. engleză de Carmen Strungaru.
58. Rainer Maria Rilke, *Versuri*, trad. din lb. germană de Maria Banuș, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966.
59. Aluzie la Friedrich Nietzsche, *Genealogia Moralei*, trad. din lb. germană de Janina Ianoși și Horia Stanca, Ediția a III-a, Editura Contemporanul, București, 2020.
60. Nimeni nu pierde trecutul sau viitorul, pentru că nimeni nu poate lua ceea ce nu are. (trad. n.) – Jorge Luis Borges, *Historia de la Eternidad*, Biblioteca Borges, Alianza Editorial, 1986.
61. Aluzie la *Canarul galben* – melodie a trupei timișorene Phoenix.
62. Solist vocal și compozitor al trupei Phoenix, inițial numită „Sfinții” – Timișoara, 1962 – 1970.
63. Din nor (Trad. din lb. latină).

Cuprins

Cartea lui Daniel	5
Lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel	15
Sincopa	38
Troglodiții din Saint-Germain-des-Prés	49
Cântecul sirenelor	54
Fizica cuantică divină – Biologia celulei	64
Arta memorizării	69
Timpul	74
Despre J.S. Bach și alte suferințe	80
Tatăl	96
Timp pentru viață	101
Sub umbra lui Kairos	105
Memento: Liber Novus	116
<i>τυφλὸς... ὁ ἔρως</i>	135
De senioribus et dolore	142
Epica dezlănțuită	157
În singurătate	166
Învață să crezi	177
(...In nube)	180
Note	181

Editura Cartea Românească este o marcă a Uniunii Scriitorilor din România,
administrată de Grupul Editorial ART.

© Grupul Editorial ART, 2024, pentru prezenta ediție

Coordonator colecție: Călin Vlasie
Redactare: Lavinia Vasile, Alina Neculachi
Corectură: Alina Bogdan
Tehnoredactare: Mariana Dumitru
Copertă: Amalia Marinescu

Descrierea CIP poate fi consultată pe pagina web
a Bibliotecii Naționale a României.
ISBN 978-973-23-3436-2

Cartea lui Daniel

Doamne, ce greu îmi e!

...aș fi preferat să vă așezați, mai întâi. Dacă vă veți fi adunat, așa, măcar câțiva răzleți cititori, ascultătorii mei. Să rămâneți și voi așa, singuri, cu pagina albă în față: pur și simplu să vă așezați și să-mi scrieți. Voi – mie. O poveste, doar o poveste, simplă, fie și scurtă, dar o poveste întreagă. De la un capăt la altul, fără echivoc ori amânare – o istorie banală. Lîmpede și cursivă. Fără întreruperi. Fără teamă (să stabilim dintr-un început: la dracu' cu toată ortografierea asta nouă, „academică“! E prea târziu pentru mine). „Dacă vrei să fii mai bun, lasă-i pe alții să creadă că ești nebun“, spunea Epictet. Să nu vă mai pese, așadar, de nimic: de ridicol, de falsitatea repetării ăsteia absurde a gesturilor involuntare. A senzațiilor, percepțiilor ordinare. Să nu vă îngrijorați de pâlparea simplă, ingenuă, a minții. De fișicul moale al gândurilor, așezate așa, unul peste celălalt. Fără hiatusuri. Fără respirație între. Cine mai așteaptă asemenea emoții? Amestecate, violente, nestăpânite, îndărătul tuturor gândurilor, mereu eșuate. Dar grotescul fâlfâit al aripilor timpului-spațiu, tocmai împuținându-ți inima, trupul gândului ce va să vină și să se aștearnă – doar un biet cuvânt? Mda... tocmai asta e îndeletnicirea îndeobște dumnezeiască. O fi fost... la început o fi fost, El, Cuvântul... „«Pentru ce întrebă care este numele meu, căci acesta este minunat.» Dar nu cumva acesta este într-adevăr numele minunat: «cel mai presus de orice nume», cel fără nume, cel situat mai presus «de orice nume care se numește, fie în veacul acesta, fie în cel viitor.»¹ Așa să fi fost? Dionisie,

cel contemporan apostolilor, cel ce în Areopag asculta mărturia lui Pavel? Ori Dionisie, Pseudo-Areopagit, să fi trăit în umbra lui Proclus, ori, și mai demult, a păgânului Platon? *Phaidros*? *Despre numele divine*? Poate nici măcar Dionisie nu era numele lui – *on, onoma, onomaston...* „Acel Dionisie, oricine ar fi fost el“, cum spusese Erasmus. Poate preotul Dionisie nu era decât o anagramă a lui Agapitos, episcop de Rhodos, cinci secole după Areopag. Poate numele e întotdeauna o anagramă. Mistica asta uscată și criptică ți-e suficientă? Ori poate interpretările mai plăcute firii, pentru o mistică vie, bizantină, Maxim Mărturisitorul, un secol după, ori poate mai târziu, Johannes Scotus Eriugena. Dincolo de toate rătăcirile, toate misterele originii, toate manuscrisele apocrife, eu chiar am să vă scriu. Am să vă predau, întregă, chiar acum, o poveste.

Povestea. Și chiar așa cum mi-o comandați voi, de obicei. Sătui de exerciții de stil și aforistică vetustă. Vexați de atâta teatură în jurul milioanei de opuri lucrute, migălite cu strălucitor fariseism și feroce plictis anancastic. Așa, neintermediat de nimeni și fără lansări publice. Fără măsurători de vânzări ori recenzii de complezență. Chiar fără acces la toată biata noastră istorie provincială. La amărâta noastră memorie colectivă. O simplă poveste, de la cap la coadă – câteva mii de fraze, înșiruite fără întreruperi. Fără grandilocvențele inserții ale amintirilor anoste, stângaci-tendențios de atent selectate, cu severitate cenzurate și totuși abia reprimite în miezul lor găunos și caduc. Fără alegorii și alte prețiozități livrești. Fără emfază și uz de falsă modestie. O simplă istorioară, după toate regulile tradiției orale (amintiți-vă de primul roman al literaturii scrise, o ordinară povestioară de dragoste bucolică, despre un păstor și o ciobăniță, undeva, în Elada lui Longos, cum o fi fost ea, *dacă a fost*). O nouă istorie, abia redeșteptată, a lenei și delațiunii ordinare. A resemnării și arșugului, mai niciodată provocat. O saga a capitulării necondiționate. O odisee a fricii rebele de moarte și singurătate, un amalgam de sentimente

crude, nimicitor de atemporale. O carte de seară, un instrument de adormit mințile simple și degeaba ostenite, la ore târzii, în ajunul Crăciunului. *Acum*.

„Întâlniți-mă!“ – vă spun. Și, mai întâi de toate, neglijați semnul exclamării: rămâneți calmi. Așa cum sunteți voi de obicei. Stăpâni pe voi, adică pe întreaga afurisită de situație. Lăsați-vă, doar, duși de instinctele cele mai sănătoase. De educația din școală, ori de gestică străzii principale, chiar așa, al naibii de îndelung exersată. Fiți, așadar, relaxați, simțiți-vă în deplină siguranță. Oricum, nu mă mai aștept de mult la vreo minune. Nici la favoruri ori tratamente preferențiale. Nu vă faceți griji, nici planuri de avarie, de recucerire în pripă a calmului, echivocului, anonimatului: sunt binișor trecut de mijlocul vieții și nu-mi mai fac, de unul singur, asemenea iluzii. Și mai sunt (dar nu vă speriați din pricina asta – e vorba doar despre o anemie familială benignă) foarte palid. Poate din pricina asta mă dovedesc, uneori, cam amnezic; dar mai cu seamă tăcut. Poate, pentru unii, supărător de tăcut. Sau poate chiar din contră.

Așa încât, pentru o asemenea întâlnire o să fie nevoie de simpla revenire la vechile convenții, scrise sau nescrise, ale cetății mai vechi de șapte secole: doar un timid apel la obișnuitul solilocviu al istoriei drepturilor civice universale. Ori, poate, un pic mai pământesc, la sacrele tăblițe de lut. Oricât de incert eterne, tot ele ne urmăresc și azi, precum sintagma groazei întipărite pe fața aceluia pe care-l numim, fugind de simplele evidențe, anume Moise. Tot efortul doar pentru a putea reînvia tradiția atât de multelor, părăsitorilor, diafanelor reguli de deferență și curtoazie. Bietele rămășițe ale desuetelor atribute cavaleresti, reînvierea vremurilor eroice ale firii... Sunt astea, toate, absolut necesare unei întâlniri ordinare? Ar trebui doar să fiți pregătiți pentru cel mai scurt și mai inutil transfer de memorie, cu toate minunatele lui bunuri și însușiri materiale. Altfel imposibil de transmis succesoral, prin penița vreunui notar. E doar acel soi

de stângaci disimulată capitulare... Pasageră, totuși, adică, de bună seamă, fără repercusiuni durabile... Pentru că, vedeți voi, niciodată un război adevărat între noi n-a fost. Îmi recunosc, cu ușurință aproape frivolă, toată reținerea, nesiguranța adulților puși în fața faptului împlinit: da, ce-ar mai putea să vă ceară, *acum*, unul ca mine? Anonimul ăsta, expus tuturor privirilor, în cea mai nudă și mai descurajantă singurătate. Cu ce să vină drept amărâtă de justificare pentru atâtea invitații repetate obsesive, desigur, lipsite de interese ori pretenții ascunse?... Vreți s-o mai auziți și pe asta, nu-i așa? Ei bine, așa e, mie, chiar mie mi-ar fi greu să mă prezint la o asemenea întâlnire. Și, nu pentru că aș refuza, mândru, să mă însoțesc de ciudați, de indezirabili, la urma urmelor. Uneori, ei, refuzații Cetății, chiar mă opresc din drum; în tramvai sau prin trenuri metropolitane interne, mă surprind studiind, atent, mișcările ori vorbele vreunui rătăcit prin oraș, grimasele toxicomanilor sevrați involuntar, ale alcoolicii vârstnici, ce ironie! – mereu treji și deci incorijibili mizantropi nocturni, sentimentali, indivizi cu desăvârșire sublimi... E vorba doar despre liniște. Despre tăcerea noastră comunitară. Simplul, eternul, legitimul silențiu funciar. E vorba despre tremurul fin al colțului buzelor uscate. Al ramurilor de salcâm din marginea șoselei, mereu aglomerate de zgomote și lumini. Sub norul gros de hidrocarburi din combustia motoarelor cu ardere internă, coborât dinspre trupurile mereu crâmpoțite ale automobilelor urcate în devălmășie spre zenit, împingându-se, unul pe celălalt, atingându-se intermitent, fără menajamente, fără încetare. De *limita zero a toleranței*. De șoc.

Dar *acum*, aici, nu e loc pentru istorie.

Acum este vorba, în fine, doar despre noi. Și uitate, din pricina asta, inclusiv despre mine. Bineînțeles că ați fi, iarăși, autorizați să mă ironizați: „Eram sigur, a fost, este și va fi mereu doar vorba despre tine! Nu-i așa, nemernic bătrân ce-mi ești?“ De toate imprecățiile astea, de reproșurile tuturor, am învățat, de mult și fără rețineri, să mă însoțesc. Nu e nimic să mă descurajeze

îndeajuns, odată în plus. Tocmai *acum*. E ca într-o scurtă, dar crudă istorioară de dragoste: mă prezint la întâlnire. Eu, adică eu însumi, nemascat, neînfrumusețat cu o fărâmă de ostentație. Un oarecare omuleț anost și șters, precum memoria încă neîn-deajuns exilată a orașului. De-a dreptul cenușiu, carevasăzică. Palid, am mai spus-o. Dar și aproape chel, pentru ultima săptămână cvadragenar, un slăbănog cu spinarea prea moale din pricina căderii vertebrelor seci și a musculaturii prematur topite de atâtea lipsă a exercițiului și satisfacției fiziologice elementare. O chestie, vedeți bine, peste măsură de ubicuă, de-a dreptul trivial de comună. Dar și la fel de onestă, de vetust-utopică (o fi încă tâmpită de tautologie și asta? Dar dacă „utopia“, cuvânt inventat de Morus, numea un târâm al bucuriei veșnice, poate „distopia“ ar fi cuvântul potrivit?...). Mda, din mai toate retoricele întrebări amestecate n-o să iasă, probabil, ca de obicei, mai nimic. E evident, uneori chiar indecent de evident. Și totuși.

Să luăm doar povestea comună: „întâlnirea oarbă“: anunțul la mica publicitate, ori dat prin unica agenție matrimonială din cartier. Bistroul din colț, suficient de anonim, dar destul de „public“ pentru a nu trezi suspiciuni. Așteptarea la masă, în tăcere, doar în zgomotul de darabană al degetelor crispate, abundant transpirate, pe fața de masă din pânză grosieră, cadrilată verde-alb-roșu. Culori și umori îndeobște crude și nepotrivite caracteriale. O adevărată pastişă, un adevărat afront adus ungherelor celor mai iubite, mai perene, mai simple și mai ușor de recunoscut: Cartierul Latin... Montmartre... Rue des Martyrs. Pe masă, ziarul local, împăturit în patru. Însăși *Așteptarea* în persoană. Nesfârșitele așteptări, mai mereu pur formale. După nesfârșitele despărțiri, absolut informale. Ecou de nebulie: „nu te gândeai că nu vei fi iubit. Gândește-te mai bine cum să iubești.“ Inutile, cabotine reverențe, avertismente, silogisme. De simplă circumstanță invocate.

Mda. Și eu m-aș simți ușor excedat, în locul vostru. Dar e vorba doar despre mine. Fie și faptul ăsta izolat, inutil, scos din context – ori de-a dreptul transplantat (așadar, cui altuia necesar?

Așa, potrivit memoriei oricărui străin. Cine știe când a rămas, și el, singur cuc, în mijlocul garsonierei aproape goale, de confort 3, din periferia veche a orașului...), și tot ar trebui să vă fie destul. Să vă opriți, doar o singură clipă, chiar la începutul mileniului ăsta arogant și veloce, și să vă priviți, fără grabă, în oglindă. Alături, adică, față în față cu mine. Cu *domnul nimeni* în loc de oglindă. Privindu-vă el, amabil și împăciuitor, poate cam exagerat de rezervat și de timid, îmbrăcat ordinar, în hainele de lucru. Undeva, la marginea extrem de îngustă dintre veghea publică și somnul intim de veci. La marginea câmpului vederii.

Întâlniți-mă, așadar, cât mai e timp. Jurnalul, bunăoară, nu mai e de mult un mijloc de comunicare. Nici măcar un prilej de a defula în liniște. De a te autocelebra tihnit și cabotin. Și nici blogurile. Nici măcar cărțile lungi, baroce, și deci într-un totul anacronice. Doar pagini de ficțiune ori eseistică, parazit al plictiselii și uscăciunii de la marginea lumii. De acolo de unde, plini de ancestralul, antelumescul bun-simț, bătrânii bețivi, bibliotecarii orbi sau pseudoprorocii de cartier dintr-un ev mediu postdiluvin au vestit, inutil deja, *Sfârșitul*.

Nu ameninț. Nu, nu interpretez patetic, doar așa, la disperare, cărți ale Apocalipsei. Cărți ale *Revelației*. La urma urmei, eu prefer *Cartea lui Daniel*. Daniel își așteaptă singur, cu ardoare și speranță, Apocalipsa. Înțelegeți, oare, ce tot încerc să vă spun? Eu nu fac profeții și nu știu nimic despre vreo dimensiune a viitorului, imperceptibilă acum: nici măcar nu cred că el există. Cel mai absurd perceptut timp al viețuirii. Și nu sunt nici unul din iluminatii care știu cum să-și recupereze trecutul. Nu știu ce să cred, nici măcar despre realitatea lui palpabilă, despre rostul prăvălirii lui peste haosul memoriei colective. Mda, probabil că nu-mi voi controla nicicând invazia asta nebună a imaginarului asupra realităților în comun petrecute. Și poate tocmai de aici să răsară și speranța. Poate din asta să vină și salvarea, ori viitorul relației noastre, așa, sumară și chinuită cum pare acum.

Cel puțin, pentru început. E nevoie, mai mereu, de semnul câte unui sfârșit, pentru piatra de temelie a oricărui început. Prolog... epilog... 22 de capitole care prevestesc sfârșitul. Șapte vise, șapte viziuni despre sfârșit. Nu, hotărât lucru, n-am nevoie de niciun semn prealabil. Eu știu ce înseamnă așteptarea fără obiect. Eșecul neasumat. Neliniștea goală de sens. Renunțarea indolentă și lașă. Dezgustul travestit în dezinvoltură. Tristețea de la limanul forțelor vitale. Melancolia energiei liminare a respirației. Transpirației. Metabolismului voinței supraviețuirii. Am vegetat lung în amfiteatrele universităților lumii pentru pseudostudiul și per-versa întreținere a vieții eternei minciuni care ține cumva locul istoriei noastre comune. Locvace. Sagace. Eficace. Cui i-a folosit ea vreodată? Tuturor licențiaților, inițiaților, disperaților purtători de cuvânt, de diplome și brevete, de masterate și doctorate. Flataților. Frustraților. Refulaților. Detașamente, contingente, generații de viermi paraziți ai conștiinței. Noi, așadar – noi toți. Sunt doar un ecou. O redundanță mult întârziată. O simplă negație, în fond, nimănuși ostilă. Sunt gata să-mi amintesc, la nevoie, orice veche istorie a relațiilor nestatornice și inutile. Tot efemerul investigațiilor pe care le-am întreprins, în sprijinul dovezilor nevinovăției mele formale. Sunt pregătit pentru orice reproș. Totul e, însă, să nu-mi evitați întâlnirea. Să nu vă formalizați, o dată în plus, de față cu mine. Încă o dată.

Îmi amintesc, și nu întâmplător, de prima mea vizită în Japonia. De Kyoto, adică. Uimirea nedisimulată în fața descoperirii, pe cât de fruste, pe-atât de fantastice: taina celor patru ori cinci nivele ale scrierii și vorbirii, venite de demult, tocmai din scrierea și fonemele pașnicilor, sârmanilor țărani-filozofi de pe continent. Seminție slabă, atât de ușor de învins și de călcat în copitele cailor înșeuși de ei, de războinicii cruzi, desăvârșiți în ale războiului, dar încă muți și stingheri, unii în fața altora, indiferent care le-ar fi fost rangul și însușirile principale. Ei, samurarii, slujitorii fideli ai shogunilor – de soiul semizeilor

mereu invizibili, călăreții greoi, în armurile lor, totuși suple și strălucitoare. Coborând, în apus, din *donjon*-urile grădinilor lor secrete, bine înconjurate de ziduri înalte, ridicate de jur împrejurul clanurilor încă neamestecate și neschimbate de secole. Patru-cinci însemne folosite pentru tot atâtea limbi diferite, pentru toate acele caste de semeni (deși auzisem de alte oculte câteva nivele posibile, căci în lumea reală grăiau în cel mult trei – iată minima contribuție a spiritului imund, răspândit doar de vreun secol, dinspre lumea de la extrema miazănoapte), pe care și le puteau însuși, ori mai cu seamă folosi. Fără teamă de ridicol și de pedeapsa conformă legii celei vechi. De atât de departe sosita cutumă, de acolo, din vechimea medievală și până azi. Chiar azi poate mai mult ca oricând – neiertătoare. Veghind, încă imper-turbabilă, la liniștea Universului. Iată, așadar, inexpugnabil instituită ordinea perfectă a dialogului: opera viitorului. Ce lume minunată! Iară eu, netrebnicul de *gaijin*, știu bine că m-am născut și voi muri netrecut de a voastră a doua clasă a înțelegerii, nimic mai mult, nobili prieteni ai mei virtuali, scribi aliniați, samurai anonimi, călăreți singuratici prin întreaga urbe pustie și oarbă. Iată, așadar, încă un argument în favoarea mea: astăzi, chiar nu mai are de ce și de cine să vă fie frică.

Pot lăsa ușa neferecată, e-mailul mereu deschis. Nu am buton de off pe străvechiul meu telefon cu disc. Mă pot așeza pe un scaun vechi direct pe iarba arsă de soarele din nou necruțător al verii, în scuarul din fața blocului meu. Mă pot ridica în picioare, cu tălpile pe tăblia lui roasă, chiar în mijlocul pieței din centrul orașului, printre copii fugărind porumbeii tot mai îndrăzneți. De unul singur, și fără vreun cuvânt, fără vreo speranță oarecare, fără vreo morală adresată mulțimii spectatoare – mută, surdă și oarbă, mereu grăbită, mereu aliniată în șiruri-șiruri ciudat organizate, tropăind cazon pimplprejur. Neobosită. Pot, așadar, aștepta.

Aștepta.

Aștepta.

O viață am tot făcut-o. Conștient ori nu, letargic uneori, alteori plin de spasme. De grețuri coborâte din revolte imature și resentimente de-a dreptul grotești. Da-da, eu, homunculusul cel mic și apatic, taciturn și poltron – prostul veșnic supărat pe târg, personajul de demult, de încă din vremurile ingenuie ale adolescenței planetei Pământ, petrecute doar în mintea mea, înceată și sincopată: eu, ne'nceputul. Neterminatul. Contrar admirabililor experimente ale celebru perfect neonorabilului ins, înscris în registrul de nașteri cu prenumele – Witold și numele – Gombrowicz (mort, cu toate astea, la Vence, Saint-Paul-de-Vence, ce loc!), eu, anonimul, n-am reușit nicicând să-mi premeditez imaturitatea, neîmplinirile. Ba chiar dimpotrivă – plin de morbul vanității singuraticului, am râvnit doar la necunoscuta (și de nerecunoscut vreodată) desăvârșire. Așadar, fără să știu nicicând, ce va să zică asta. Și întocmai, cu atât mai mult. Căci asta vrei mereu – îndeobște, ceea ce nu înțelegi – și, ca atare, nu poți nici avea... chiar dacă, involuntar, ai fi avut deja. E demnă de dispreț pasivitatea, iraționalul meu *non-combat*? Hai, spune-mi! Ei bine, ăsta e, infimul, dar singurul giuvaier al coroanei înțelepciunii pe care mi l-am putut permite până azi. Ca și *de azi încolo – aproape până la vecie*. E cam tot ce-am putut păstra al meu, amintire fără rușine inutilă și infidelități nenumărate. Fără aroganța suferinței și insensibilitatea specific antumă. Așa e, e un lux practic de nepermis, un răsfăț infantil, și prin urmare, inodor. Incolor. Insipid. Ștergeți, vă rog, fișierul ăsta, înăbușiți-vă enervarea, satsisirea, verdictul firesc și totuși, puțin cam concav. Uitați mai totul în legătură cu mine. Luați-mă de nou, drept *nou-născutul anului 0*. Știu un vechi proverb rusesc ajutător, dar e drept, nu tocmai potrivit pentru a vă încuraja acum: „Primul pas e cel mai greu, ultimul e și mai greu.” Vedeți dumneavoastră, umorul ăsta sec, absolut frust și neprefăcut cinic, nu e chiar ingredientul cel mai la îndemână din rețeta mea obișnuită de a comunica. Dar vă puteți imagina un foileton cu sfârșit oarecum impredictibil, un roman picaresc pursânge, sau un jurnal din vremea epidemiei?...

Cum vă place, ori, mai degrabă, cum acceptați, în fine, provocarea. Vă veți putea închipui cum deveniți, astfel, personajele puternice, caracterele dominante dintr-un întreg parcurs, fără îndoială, controlat. Urcând către cele mai nebănuite trofee ale viitorului². Utopia. Mda... „chestia“ cețoasă și mereu mișcătoare, niciodată dispusă la conciliere sau la un răspuns mai colocvial, camaraderesc, de frăție de arme. De litere. Chiar și pentru cei bravi, cu piepții lor acoperiți de medalii. Chiar și pentru cei morți și livizi. Pentru toți eroii noștri eterni, din mormintele lor colosale. Punct. Și, fatalmente, virgulă.

Lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel

Motto: „Chiar dacă aș ajunge la un popor care crede că oamenii ar fi transportați, în vis, pe Lună, tot n-aș putea să le spun: «Eu n-am fost niciodată pe Lună. – Firește că mă pot înșela.»

Iar la întrebarea lor «Nu te poți înșela?», ar trebui să răspund: Nu.“

– Ludwig Wittgenstein, *Despre certitudine*³

Definește déjà-vu-ul. Eu, ca de obicei, singur, pe jumătate adormit, mă străduiesc să formulez o teorie acceptabilă a coincidențelor. Și asta doar pentru veridicitatea unui fragment răzleț de amintire. Altfel, deși amenințată de suficiente confuzii, nicidecum dubitabilă. Și totuși *irațională*, derulată peste măsură de lent, în segmente de timp și de spațiu parcă paralele. Și senzația asta aproape că se năpustește peste mine. Sunt singur, din nou, chiar în parcul de peste linia tramvaiului 3A, care mă trimite din fața statuii bravului general Mannerheim, pe Mannerheimintie... Direct către cartierele noi, ridicate în era nouă postindustrială. Din Kallio spre Töölö trebuie să treci obligatoriu prin parcul în care, chiar de la porțile în permanență deschise, te întâmpină Finlandia-Talo, pe Golful Töölönlahti. Bastiment țintă al miilor de oaspeți adunați de prin toate colțurile lumii. Un monument mai degrabă straniu, oricum imposibil de privit pe de-a-ntregul, de oriunde te-ai afla pe picioare. O arcă, o imensă corabie încremenită, placată în magma amorfă a marmurei albe și mereu